

Programma
Teylers Godgeleerd Genootschap
Te Haarlem
Voor het jaar 2019

DIRECTEUREN VAN TEYLERS STICHTING EN DE LEDEN VAN TEYLERS GODGELEERD
GENOOTSCHAP

schrijven de volgende prijsvraag uit om beantwoord te worden vóór 1 mei 2022:

Gevraagd wordt een verhandeling naar de receptie van uit de verlichting voortgekomen idealen door moslims in Nederland

De verhandeling dient geschreven te zijn in een voor een algemeen publiek toegankelijke stijl.

Toelichting

De aandacht voor moslims in Nederland is vooral gericht op salafistische uitingsvormen van de islam, hoewel slechts een kleine minderheid van de moslims het salafisme aanhangt. Door deze eenzijdige focus bestaat er een vertekend beeld van de islam in Nederland, waarin geen rekening wordt gehouden met de opvattingen en visies van de moslim meerderheid. Dit is des te klemmender nu een toenemend aantal moslims in Nederland tot de sociale middenklasse behoort. Nederland kent steeds meer hoogopgeleide moslims en moslims die ‘bekende Nederlander’ zijn. Moslims werken als burgemeester, wethouder, politicus, zakenman of zakenvrouw, wetenschapper, schrijver, cabaretier, popartiest, geestelijk verzorger, topvoetballer en wat al niet. Er is echter weinig tot geen aandacht besteed aan de vraag welke invulling zij geven aan de islam als zingevingssysteem en welke betekenis en rol zij toekennen aan de islam in hun dagelijks leven in Nederland?

Weliswaar heeft Marjo Buitelaar in haar boek *Van huis uit Marokkaans. Verweven loyaliteiten van hoogopgeleide migrantendochters* (2009) onderzocht “wat zij gedaan hebben met het culturele en religieuze erfgoed van hun ouders” en heeft Forum, het voormalige instituut voor multiculturele ontwikkeling, in drie gepubliceerde verkenningen met de titel *Van Allah tot Prada* (2006), *Van vasten tot feesten* (2007) en *Geloof en geluk* (2008) onderzoek laten verrichten naar de ontwikkelingen onder jonge moslims op het gebied van identiteit, leefstijl, geloofsbeleving en participatie aan de Nederlandse samenleving, maar daarmee is slechts ten dele inzicht verkregen in de religiebeleving van moslims in Nederland. Ook publicaties van moslim auteurs zelf zoals

Abdulwahid van Bommel met zijn *Wankele waarden* (2003) en het driedelige *Islam en de rechten van vrouwen* (2005) en Mohamed Ajouaou met zijn *De moslim die ik ben* (2006) en *Wie is moslim?* (2014) voorzien niet geheel in deze leemte.

De hier uitgeschreven prijsvraag hoopt de kennis van en het inzicht in die religiebeleving te vergroten door – in aansluiting en vervolg op de prijsvraag voor het jaar 2018 ‘Verlichting – Religie 2018 – 2028’ (zie: <http://www.teylersstichting.nl/PrijsvraagTGG2018.pdf>) – een verhandeling naar de receptie van uit de verlichting voortgekomen idealen door moslims in Nederland te vragen. In het algemeen bestaat de overtuiging dat sinds het mislukken van het ‘mu‘tazilitische experiment’ van de achtste eeuw en de ‘salafistische wending’ van het islamitisch modernisme van het begin van de twintigste eeuw de meerderheid van de moslims het primaat van het geloof boven de rede erkent. Moslims zouden daardoor niet open staan voor de idealen van de Verlichting, die gebaseerd zouden zijn op het primaat van de rede. Houdt deze opvatting stand indien rede en geloof niet primair tegenover elkaar worden gesteld? Wordt er niet een genuanceerder beeld van de religiebeleving van de meerderheid van moslims verkregen indien ingezoomd wordt op de vraag hoe moslims denken over en omgaan met een aantal uit de Verlichting voortgekomen idealen zonder die tegenover het geloof te plaatsen? Te denken valt aan idealen als gelijkwaardigheid en godsdienstvrijheid, aan (religieuze) tolerantie en (sociale) rechtvaardigheid, aan mensenrechten in het algemeen, aan scheiding van kerk en staat en aan de emancipatie van het individu. Hoe staan moslims in Nederland tegenover dergelijke idealen? Wat betekent volgens hen de aanvaarding van dergelijke idealen voor hun beleving en praktiseren van de islam? Bestaat er in dezen een verschil tussen de opvattingen van mannelijke en vrouwelijke moslims?

Verwacht wordt een verhandeling die aan de hand van de beantwoording van dergelijke vragen tot een beeld van de islam komt dat het beleven en praktiseren van de moslim meerderheid in Nederland op een genuanceerdere wijze in kaart brengt dan tot nu toe het geval is door de eenzijdige focus op het salafisme. De verhandeling kan geschreven worden vanuit een antropologisch of sociologisch perspectief, maar kan ook gebaseerd zijn op historisch onderzoek naar, bijvoorbeeld, preken en *fatwa*’s, of kan gebruik maken van een combinatie van onderzoeksmethoden.

Verwacht wordt een afzonderlijke verhandeling die ter publicatie wordt aangeboden dan wel een bundeling van reeds gepubliceerde studies waarvan het merendeel is verschenen in de drie jaar voorafgaand aan 1 mei 2022. In het laatste geval dient men tevens een nog ongepubliceerde, speciaal voor de prijsvraag geschreven, studie toe te voegen waarin de eerdere publicaties in een bredere academische context worden geplaatst.

Procedure

*Om voor beoordeling in aanmerking te komen dienen de antwoorden schriftelijk in viervoud te worden ingezonden op een zodanig tijdstip, dat deze vóór 1 mei 2022 in het bezit zijn van Directeuren van Teylers Stichting, Spaarne 16, 2011 CH Haarlem. Antwoorden die na die datum binnengekomen zijn zullen niet in behandeling worden genomen.

*De antwoorden moeten in het Nederlands, Frans, Duits of Engels zijn gesteld. Ingevolge de bepalingen van Teylers testament mogen zij niet de naam van de auteur vermelden. Zij moeten slechts met een spreuk zijn ondertekend. Bij de inzending dient een verzegeld couvert te zijn ingesloten, met dezelfde spreuk als opschrift en bevattende naam en adres van de schrijver.

*Opdat de inzenders niet langer dan nodig is in het onzekere blijven van de uitslag van de beoordeling, indien deze niet tot bekroning heeft geleid, dient men, behalve het verzegeld couvert, nog een open couvert toe te voegen, bevattende de naam van een vertrouwenspersoon, met volledig adres, tot wie de Stichting zich eventueel door correspondentie kan wenden.

Beoordeling

*De beoordeling vindt plaats door de leden van het Godgeleerd Genootschap (prof. dr. M. Barnard, prof. dr. H.L. Beck, prof. dr. E. Jorink, prof. dr. A.B. Merz, prof. dr. M.Popović, prof. dr. E.G.E. van der Wall, vacature).

*Deze beoordeling zal binnen zeven maanden na de uiterste datum van indiening in de vorm van een voorstel aan Directeuren van Teylers Stichting worden meegedeeld.

*Directeuren beslissen daarna binnen een maand, of het antwoord al dan niet bekroond zal worden. Deze beslissing is onherroepelijk.

*Alle deelnemers aan de prijsvraag zullen direct daarna door Directeuren op de hoogte worden gebracht.

De prijs

*De prijs bestaat – indien naar het oordeel van Directeuren de omstandigheden dat gedogen – uit een gouden erepenning op de stempel des Genootschaps geslagen.

*Verder zullen vakbladen en pers van de bekroning worden verwittigd.

* Voorts stelt een stichting die onbekend wenst te blijven voor de prijsvraag 2019 een bedrag van € 4500 beschikbaar, uit te keren aan de inzenders van door Directeuren bekroonde verhandelingen ter besteding naar eigen keuze.

Publicatie In het algemeen zullen de auteurs zelf voor publicatie van hun werk zorgen, daarbij vermeldende dat het door Teylers Stichting is bekroond. Indien gewenst kan de Stichting daarbij behulpzaam zijn. Redacties van websites, tijdschriften en andere instanties die de aandacht op deze prijsvragen willen vestigen, wordt dringend verzocht eventuele belangstellenden op de wenselijkheid van het aanvragen van de gedetailleerde informatie te wijzen opdat zij aan alle hierboven vermelde bepalingen kunnen voldoen.

*Het programma van het Genootschap is op aanvraag bij Directeuren van Teylers Stichting, Spaarne 16, 2011 CH Haarlem, jaarlijks kosteloos verkrijgbaar. Ook is het na te lezen op **www.teylersmuseum** en **www.teylersstichting.nl***